

Kultúrne dedičstvo Gemera a Malohontu a jeho sprístupňovanie

(Interdisciplinárna konferencia venovaná gemersko-malohontskému regiónu)

27. novembra 2015 sa v priestoroch Osvetového centra vyšehradskej kultúry v Jelšave konala interdisciplinárna konferencia *Kultúrne dedičstvo Gemera a Malohontu a jeho sprístupňovanie*, ktorú zorganizoval Ústav hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied a Ústav slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied v spolupráci s Osvetovým centrom vyšehradskej kultúry Jelšava, mestom Jelšava a občianskym združením Quirinus. Stretli sa na nej bádatelia z Ústavu slovenskej literatúry SAV, z Ústavu hudobnej vedy SAV, z archívu Biskupského úradu v Rožňave, z Múzea Betliar a Hudobného múzea – obe patria pod Slovenské národné múzeum, z Katedry archeológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave.

Konferenciu otvoril MVDr. Milan Kolesár, primátor Jelšavy, a Mgr. Tatiana Strelková, riaditeľka Osvetového centra. Vo svojom príhovore vyjadrili podporu výskumu gemersko-malohontského regiónu, pričom zdôraznili prínos interdisciplinárneho charakteru konferencie.

Konferencia bola rozdelená do štyroch tematických častí.

Úvodná časť bola venovaná pamiatkam súvisiacim s Revúcou. Eva Veselovská (Ústav hudobnej vedy SAV) predniesla príspevok *Stredoveké notované fragmenty z Revúcej*. Predstavila v ňom najstaršie stredoveké notové fragmenty jednohlasnej liturgickej hudby z Revúcej, ktoré boli objavené pri analýze súčastí obalov a spevnení kníh zo 16. a 17. storočia. Pramene vznikli alebo mohli byť používané aj v gemersko-malohontskom regióne. Nález organovej školy z 19. storočia na chóre rímskokatolíckeho kostola prezentoval Andrej Čeppec (Ústav hudobnej vedy SAV) v príspevku *Hudobniny z chóru Rímskokatolíckeho kostola sv. Vavrinca diakona v Revúcej*. Stanislav Kršniak (archív Biskupského úradu v Rožňave) v *Poznámkach k Rímskokatolíckemu kostolu sv. Vavrinca diakona v Revúcej* priblížil kostol z kunsthistorického hľadiska. Zmienil sa aj o patrónovi, sv. Quirinovi z Tegernsee. Revúcky kostol je jediným kostolom na Slovensku s týmto patrociom.

Druhá časť konferencie sa venovala otázkam z dejín umenia a organológie. Silvia Lörenčíková (SNM – Múzeum Betliar) v príspevku *Gróf Leopold Andrásy (1767 – 1824) – osvietenec z Krásnej Hôrky a Betliara* – predstavila život grófa Leopolda Andrásyho ako stúpenca osvietenstva a zberateľa, ktorý rozšíril umelecké zbierky v kaštieli Betliar. Peter Bárta (Katedra archeológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave) v príspevku *Využitie metódy 14C pri datovaní historických organov* analyzoval na príklade organu v Evanjelickom kostole v Štítniku priebeh a možnosti uhlíkovej metódy pri skúmaní veku historických artefaktov. Cieľom príspevku Andreja Štafuru (Ústav hudobnej vedy SAV) *Využitie frekvenčnej analýzy spektra zvuku pri porovnávaní zvuku historických organov* bolo zistiť mieru vplyvov jednotlivých konštrukčných prvkov nástroja, ako aj akustických vlastností priestoru na výsledný zvukový výsledok skúmaných nástrojov.

Osobitá časť konferencie patrila prezentáciám z hudobného a literárneho výskumu. Miriam Das Lehotská (SNM – Hudobné múzeum) v príspevku *Zborník z Lubenika z pohľadu nových výskumov* predstavila tento anonymný notovaný rukopis z druhej polovice 18. storočia ako hudobný prameň mestskej hudobnej kultúry z obdobia raného klasicizmu, v ktorom sa zároveň odкрývajú otázky súvisiace s hudobnou praxou mestských hudobníkov. Jeho zapisovateľom bol pravdepodobne učiteľ-kantor pôsobiaci v niektorej z gemerských škôl. Zlatica Kendrová (SNM – Hudobné múzeum) priblížila evanjelický *Spevník Jána Glosia-Pondelského a jeho hudobný odkaz*. Zamerala sa na autorský kancionál *Etan hlasitě prozpěvující anebo písničky nábožné*. Ján Glosius-Pondelský, zostavovateľ spevníka, pôsobil ako evanjelický farár na viacerých miestach Gemera a Malohontu.

Timotea Vráblová (Ústav slovenskej literatúry SAV) v príspevku *Význam Jána Glosia-Pondelského pre formovanie duchovnej lyriky v 18. storočí* predstavila osobitosti poetiky Glosia-Pondelského v kontexte vývinu evanjelickej duchovnej lyriky.

Posledná časť konferencie bola venovaná literárnym prameňom a osobnostiam, ktoré súviseli s týmto regiónom. Zberateľstvo, editovanie a komentovanie rozprávok sú pre gemersko-malohontský región a jeho kultúrnu pamäť zvlášť príznačné. Jana Pácalová (Ústav slovenskej literatúry SAV) venovala príspevok *Neznámy rozprávkar Ján Francisci* vybranej časti diela jednej z najvýznamnejších osobností slovenských dejín a kultúry 19. storočia. V príspevku sa užšie zamerala na špecifiká Francisciho rozprávačského štýlu. Samuelovi Hruškovicovi, známemu autorovi barokových duchovných piesní, ktorý časť štúdií strávil v gemersko-malohontskom regióne, sa venovala Petra Rusňáková (Ústav slovenskej literatúry SAV). V príspevku *Pohyb a zažívanie priestoru v Hruškovicovej autobiografii* rozoberala parciálny problém – motív putovania a zažívania priestoru. Rovnakému autorovi sa venovala aj Katarína Štafurová (Ústav slovenskej literatúry SAV). V príspevku *K poetike duchovnej piesne Můj milý, spanilý* si všimla, akým spôsobom Hruškovic pracoval s jednotlivými motívmi Piesne piesní a ako aktualizoval jej tému.

Interdisciplinárny charakter konferencie umožnil vedcom participovať v podnetnej vedeckej diskusii na práci kolegov z iných vedných odborov. Významné pamiatky a osobnosti Gemera a Malohontu poukazujú na bohatosť dedičstva a zároveň aj súčasný potenciál daného regiónu. Keďže konferencia bola sprievodným podujatím festivalu Revúcke adventné koncerty, v jej závere v Kostole sv. Petra a Pavla v Jelšave zaznel otvárací koncert z ukážok tvorby slovenského barokového skladateľa Juraja Zruneka *Zrunekove Vianoce* v podaní súboru starej hudby Solamente naturali.

Petra Rusňáková

Literárnohistorické kolokvium IV. Klasicizmus

Dňa 28. januára 2016 sa uskutočnilo na pôde Ústavu slovenskej literatúry SAV *Literárnohistorické kolokvium IV.* venované klasicizmu. Podujatie bolo zamerané na doplnenie a oživenie súčasného vedeckého výskumu klasicizmu v rámci predchádzajúcich diskusií. Príspevky účastníkov kolokvia sa týkali nielen problematiky definovania a cha-